

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ТА ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Здійснення господарської діяльності шляхом реєстрації фізичної особи-підприємця є доволі поширеним явищем в Україні. Станом на кінець 2021 р. кількість діючих підприємців склала 1 585,4 тис. осіб; обсяг реалізованої ними продукції (товарів, робіт, послуг) сягнув 1 373,0 млрд грн або 9 % від загального обсягу по економіці, а кількість працевлаштованих зазначеними суб'єктами працівників досягла 959,1 тис. осіб або 13 % від загального обсягу по економіці [1].

Фізичні особи-підприємці здійснюють діяльність з використанням загальної та спрощеної систем оподаткування [2]. Основними обов'язковими платежами, які сплачуються підприємцями, є: податок на доходи (для суб'єктів на загальній системі) та єдиний податок (для суб'єктів на спрощеній системі), а також єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – ЄСВ) (для підприємців незалежно від обраної системи оподаткування).

З початком повномасштабної війни в Україні, прагнучи підтримати українських підприємців, законодавці звільнили їх від обов'язку нарахування і сплати:

єдиного податку (норма стосується виключно платників єдиного податку 1 та 2 групи, звільнення працює з 01 квітня 2022 р.);

ЄСВ – звільнення працює з 01 березня 2022 р. і стосується усіх підприємців незалежно від обраної системи оподаткування;

ЄСВ за працівників підприємців, мобілізованих до Збройних сил України.

Ми розраховали суми економії коштів (з розрахунку на місяць) для підприємців у зв'язку з зазначеними першими двома видами звільнень на прикладі квітня 2022 р. Вони складають:

для фізичних осіб-підприємців 1 групи – 1 678,10 грн (у т.ч. 248,10 грн в частині єдиного податку та 1 430 грн в частині ЄСВ);

для фізичних осіб-підприємців 2 групи, які не мають найманих працівників, – 2 730 грн (у т.ч. 1 300 грн в частині єдиного податку та 1 430 грн в частині ЄСВ).

Аналогічну розрахованій вище суму економії зі сплати ЄСВ (1 430 грн для квітня 2022 р.) отримали й інші підприємці, що перебувають на спрощеній системі оподаткування (незалежно від групи).

Зауважимо, що при здійсненні розрахунків ми виходили з максимальної ставки єдиного податку для платників відповідної групи та мінімальної обов'язкової величини ЄСВ.

Ще одним різновидом підтримки підприємців з боку держави стало запровадження на час воєнного стану альтернативної спрощеної системи оподаткування. Найбільш доцільним (з позиції економії коштів) обрання даної

системи є для платників єдиного податку 3 групи, неплатників ПДВ: ставка єдиного податку щодо їхніх доходів при цьому скорочується з 5 до 2 %.

Не можна не згадати і про допомогу, яку отримали підприємці та їх наймані працівники уже в перші дні війни: йдеться про 6 500 грн державної підтримки через втрату такими особами частини їх заробітної плати (доходу) у зв'язку з бойовими діями на територіях, де такі особи провадили діяльність.

В умовах воєнного стану окрім запроваджених звільнень підприємців від сплати обов'язкових платежів до бюджету і цільових фондів суттєво послаблений фінансовий контроль за їх діяльністю з боку держави, оскільки на основні податкові перевірки встановлений і діє мораторій. Одночасно камеральні, фактичні та документальні позапланові перевірки за наявності підстав можуть ініціюватися та проводитися. Це є нагадуванням підприємцям про те, що норми чинного законодавства будь-що мають дотримуватися. Зокрема, це стосується і питання використання в роботі підприємців РРО та ПРРО, які стали обов'язковими для більшості підприємців ще з початку 2022 р.

Звільнення, надані підприємцям державою, є добровільними до застосування. Тому рекомендуємо підприємцям розглянути принаймні доцільність повернутися до сплати ЄСВ: у виграні при цьому опиняються не лише цільові фонди, які отримують відповідні надходження, але й сам підприємець: при перерахуванні страхових внесків він не втрачає такі необхідні для його майбутньої пенсії місяці страхового стажу. Своєю чергою підприємцям, які досі порушують правила здійснення готівкових розрахунків, хочемо порекомендувати терміново вивчити дане питання та навчитися правильно здійснювати такі розрахунки, не переймаючись імовірними штрафними санкціями.

Список використаної літератури:

1. Дані офіційного веб-сайта Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Податковий кодекс України: Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.